

Algemene beschouwingen

Perspectiefnota 2021-2024

Gemeenteraad Dalfsen

juni 2020

De titel van het coalitiedocument luidt: **Dichtbij Dalfsen Dichtbij**

Juist in deze tijd, de tijd van afstand houden willen we dichtbij zijn. We moeten letterlijk anderhalve meter afstand nemen om te voorkomen dat we elkaar besmetten met het coronavirus. Voor het eerst in de geschiedenis houden we digitale raadsvergaderingen en behandelen we de Perspectiefnota via een online meeting programma.

Toch willen we juist nu als fractie, als raad van Dalfsen dichtbij zijn. Dichtbij onze inwoners, er zijn voor onze inwoners. We leven mee, met name met hen die getroffen zijn door Covid-19 of door de gevolgen daarvan. Corona tast niet alleen de gezondheid van mensen aan (ziekte, angst, eenzaamheid, onzekerheid) maar ook de financiële gezondheid. Ook van verenigingen of bedrijven en onze mooie gemeente Dalfsen. Om die reden hebben we als raad besloten om incidenteel 1 miljoen euro beschikbaar te stellen

Een van de speerpunten uit het coalitieprogramma is het voeren van een financieel solide beleid.

Dalfsen heeft goed gespaard en daar kunnen we nu gebruik van maken. In de Perspectiefnota 2021-2024 die nu voor ons ligt ziet het financieel perspectief er echter niet zo rooskleurig uit. Het is dus eigenlijk een nota met twee gezichten. Aan de ene kant een goed weerstandsvermogen om de klappen op te vangen, aan de andere kant grote tekorten op de meerjarenbegroting o.a. door de kosten in het sociaal domein en de maatregelen als gevolg van de coronapandemie.

De compensatie vanuit het Rijk dekt bij lange na de lading niet. Bij de herijking van het Gemeentefonds blijkt dat Dalfsen per inwoner, alleen al voor het sociaal domein 33,35 euro minder krijgt. Vermenigvuldigt met 28.700 inwoners betekent dit bijna 1 miljoen euro minder aan inkomsten.

Het is goed dat we onlangs hebben afgesproken dat we de Planning en Control beter moeten afstemmen op het re-integratiebeleid en het Sociaal Domein. Dalfsen heeft goede voorzieningen en dat willen we graag zo houden. De wettelijke taken moeten natuurlijk efficiënt uitgevoerd worden maar wellicht moeten we de broekriem iets aanhalen.

Naast het sociale domein hebben we te maken met het onlangs ingezette Centrumplan Dalfsen en volgens de kleurrijke kubus ook met klimaatadaptatie en biodiversiteit. Deze staan voor ons als Raad hoog op de agenda. Deze moeten wat ons betreft gefaseerd doorgang vinden ondanks de crisis, met als eerste het centrumplan Dalfsen. Want dit plan zal enige tijd in beslag nemen. Voor de vitaliteit, uitstraling en de leefbaarheid van de kern Dalfsen is dit zeker een must, zowel voor de winkeliers als onze inwoners. We zijn het daarom met het College van B&W eens deze ontwikkelingen niet "on hold" te zetten.

Zoals gezegd Dalfsen heeft het huishoudboekje op orde maar om dat te behouden zullen we beslissingen moeten nemen.

Wij willen dit doen aan de hand van de 9 vragen die het college aan ons heeft voorgelegd. Waarvoor dank! Dat geeft ons een goed handvat voor een korte en bondige behandeling van deze PPN op afstand.

De vragen;

1. Aanwending reserves en vergroting risico's

Het weerstandvermogen in de jaarrekening 2019 is met 5.9 uitstekend. We vinden als Gemeentebelangen dat we wel een beroep moeten kunnen doen op de reserves en dat we deze stapsgewijs wel iets terug kunnen brengen. De ondergrens van 2.0 willen we zeker vasthouden en dat is inmiddels in de raad van april ook vastgesteld. Uit het antwoord van het college op onze technische vraag is ons duidelijk geworden dat een verlaging van 5.9 naar 4.9 een geldbedrag oplevert van circa 3 miljoen euro.

Als we de komende vier jaar, ieder jaar 750.000 euro inzetten (totaal 3 miljoen) is hiermee toch al 25-30% per jaar gerealiseerd van de opgelegde taakstelling. Een verdere daling onder die 4.9 hebben we door de normale bedrijfsvoering niet in de hand, maar we willen pertinent niet onder de ratio van 2.0 zakken.

Het college komt met bezuinigingsvoorstellen voor 2 miljoen euro en een optie van een half miljoen euro. Kunnen we die voorstellen ruim voor de begroting tegemoet zien? **1**

2. Maatschappelijke effecten van bezuinigingen

Onder bepaalde voorwaarden vinden we als Gemeentebelangen dat we de lokale economie moeten stimuleren. We hopen daarmee bij te dragen aan verlichting van de financiële druk en aan behoud van werkgelegenheid. Uiteraard wel rekening houdend met urgentie en haalbaarheid en inachtneming van bovengenoemde ratio. Ziet het college kans om het per opdracht te beoordelen, per plan te bekijken en slim te investeren? **2** Dus alleen investeren als de structurele lasten omlaag gaan.

3. Bijstellen ambities

Wij zijn bereid om onze ambities bij te stellen. Het is akkoord om het bedrag van 500.000 euro Ingrepen Rijk/Ambitie Raad in te zetten om het tekort te beperken. Wij zijn geen voorstander om het Centrumplan Dalfsen stil te leggen of uit te stellen. Kritisch kijken naar het temporiseren van andere grote projecten kan natuurlijk altijd. Bijvoorbeeld het Kanaalplan Lemelerveld. Het kruispunt moet in ieder geval snel aangepakt worden, maar het overige kan misschien wat langer wachten? **3** Is het mogelijk om projecten die in de planning staan voor bijvoorbeeld 2023 naar voren te halen? **4** We willen geen verwachtingen scheppen, maar willen de economie wel graag stimuleren.

4. Bestaand beleid

Klimaat en duurzaamheid moeten bij alle projecten worden betrokken. Wat ons betreft hoeven we hierin niet voorop te lopen, maar we willen wel volgend zijn, een goede middenmoot. Gezien de oplopende kosten en de teruglopende inkomsten is het Sociaal domein een onzeker domein. Het college verwacht 200.000 euro te kunnen bezuinigen op WMO begeleiding. We zien de voorstellen van het college om de toelating aan de voorkant en de uitgaven kant te verminderen tegemoet.

Op armoede willen we niet bezuinigen, maar we zien wel graag meer controle op de regie en uitvoerbaarheid.

De Omgevingswet is al uitgesteld, er komt over 2 jaar meer geld van uit Den Haag voor de implementatie. Op dit moment zullen we het Rijksbeleid blijven volgen.

Een blijvende uitgifte van kavels zorgt voor werk en reuring én financiële ruimte in de begroting. We willen de economie blijven stimuleren.

Verkeersveiligheid is zo belangrijk, dat we daar niet op willen bezuinigen. maar we moeten wel de financiële vinger aan de pols houden bij verdere ontwikkelingen in de infrastructuur. We willen vasthouden wat we wettelijk moeten uitvoeren.

5. Sociale domein

We geven het college hierbij de opdracht om kritisch te kijken naar de onderdelen; Jeugd, WMO en Participatiewet.

We zullen de wettelijke taken blijven uitvoeren maar open- eind regelingen tegen het licht houden en kritisch kijken naar de demografische ontwikkelingen. De door de wethouder toegezegde sessies in verband met Grip op het sociaal domein in september wachten we af.

6. Voorzieningen

Zoals gezegd zijn de voorzieningen in Dalfsen goed en dat willen we ook graag zo houden. Sluiten van een of beide zwembaden is voor ons niet aan de orde maar onderzoek doen om zwembaden te privatiseren is wat ons betreft mogelijk. Het vraagt echter wel zorgvuldigheid en de garantie voor het open houden van de zwembaden. We zijn benieuwd wat een eventuele privatisering oplevert. **5.**

7. Hondenbelasting

Uit het onderzoek blijkt dat het afschaffen van de hondenbelasting vooral gevolgen heeft voor de inkomsten. Wij zien geen andere mogelijkheid om deze inkomsten van 134.000 euro te verwerven. Tevens dienen we de voorzieningen op orde te houden en de hondentoiletten te legen.

8. Verhoging inkomsten

Een OZB-verhoging is wat ons betreft op dit moment niet aan de orde met name omdat die vorig jaar al is ingezet met 6, 6, 4 procent en we onze inwoners niet nog meer willen belasten. Tevens is er 1 miljoen aan bezuinigingen doorgevoerd. Ook willen we de stelpost ambities raad al inzetten (500.000 euro) . Wel willen we graag voor de begroting een overzicht kostendekkendheid beschikbaar hebben. **6**

9. Overige suggesties

In de actualisatie jaarschijf 2020 willen we de verbetering akoestiek ten bedrage van 42.000,00 euro en vervanging meubilair B&W en instructiekamer ten bedrage van 50.000,00 euro uitstellen en wachten op betere tijden.

We willen bezuinigen op externe inhuur en onderzoeken niet uitvoeren als het niet direct noodzakelijk is

We vinden het belangrijk om de economie te stimuleren voor Dalfser ondernemers. We zouden de ondernemers graag beter willen faciliteren bijvoorbeeld met snellere procedures, verruiming van verordeningen of soortgelijke maatregelen. Is het college bereid om een denktank in te stellen van ondernemers samen met de bedrijvencontactfunctionaris? **7**

Het grootste probleem is dat we als gemeente jaarlijks steeds meer gekort worden. Is het niet tijd om als raad een motie in te dienen om het signaal richting Den Haag af te geven? **8**

We hopen natuurlijk dat alle versoepelingen van de coronamaatregelen verder doorgang vinden en iedereen binnenkort weer in levende lijve te ontmoeten.

Als Gemeentebelangen willen ons zo goed mogelijk blijven inzetten voor het lokaal belang. Dat kan alleen als we dat samen doen. Samen krijgen we het voor elkaar en samen houden we onze gemeente leefbaar en gezond!

De fractie van Gemeentebelangen:

Jos Ramaker, Gerard Jutten, Hans Ellenbroek, Herman Kleine Koerkamp, Ingrid Kappert, Jolande Uppier, Wim van Lenthe, Wim Pessink en Inge Haarman

“Het kan nooit zo donker zijn, of het wordt wel weer licht”

Voorzitter,

Mijn moeder zei dit regelmatig als het even tegen zat. Bij het lezen van de perspectiefnota moest ik hier aan denken.

In de beschouwingen van afgelopen jaren had de CDA-fractie het over financiële tegenwind en onrustig vaarwater. Het lijkt op dit moment meer op een donkere storm die maar niet over wil waaien. Toch wil de CDA-fractie deze beschouwing positief aanvliegen, het wordt wel weer licht!

Allereerst dank voor iedereen die meegewerkt heeft aan de totstandkoming van deze nota.

Dat wat we nu meemaken, als gevolg van COVID-19, had niemand kunnen voorzien.

Wat we wel weten is, waar we nu staan en wat we hebben. Dit laatste moeten we koesteren en zien te behouden.

Als we willen behouden wat we hebben, moeten we onderkennen dat we te dealen hebben met die donkere storm die maar niet over wil waaien. Deze storm wordt vooral veroorzaakt door:

- Te lage bijdrage van het Rijk voor o.a. het Sociaal Domein
- De financiële gevolgen van de Coronacrisis
- En de negatieve herverdeeffecten voor kleinere gemeenten door de herijking van het gemeentefonds

Dit betekent dat we sterk afhankelijk zijn welke beslissingen het Rijk de komende tijd neemt.

Als het Rijk niet over de brug komt, bestaat er geen twijfel over dat onze inwoners hiervan de gevolgen moeten ondervinden. Dan is de tijd van bezuinigen op laaghangend fruit verleden tijd. Dan komt het aan op het maken van echte keuzes. Moeten we zwembaden sluiten? - een verdere verhoging van de OZB? - vermindering of andere inzet van personeel? een lager niveau van onderhoud in de openbare ruimte? Of misschien wel subsidiekranen verder dichtdraaien.

In principe willen we de gevolgen van het niet over de brug komen van het Rijk, niet bij onze inwoners neerleggen. We zien kansen, maar dat vergt wel actie van onze bestuurders.

Wij zouden van het college meer actie willen om zelf initiatieven te nemen of landelijke initiatieven - die er al zijn - te ondersteunen, waarbij de druk op het Rijk wordt opgevoerd en invloed wordt uitgeoefend op te nemen beslissingen door het Rijk. Deze zijn van cruciaal belang op de toekomstige positie van onze gemeente Dalfsen.

Als CDA zouden we graag zien dat ons college dit soort initiatieven openlijk steunt en dat op die manier meer kenbaar wordt gemaakt dat het bijstellen van onze ambities het plafond heeft bereikt. Het CDA mist hierin de strijdvaardigheid van het college. (#1)

Als we steeds het probleem aan de oppervlakte blijven oplossen, worden de echte problemen nooit écht opgelost! Wij zijn van mening dat dit meer effect heeft, dan alleen maar te vertrouwen op de VNG die de onderhandelingen voor ons doet met het Rijk. We zien tot op heden nog weinig resultaat!

Zo'n actie zou een goed begin zijn. We zijn ons bewust dat daarmee de storm niet gaat liggen en dat we alle financiële problemen nog niet hebben getackeld.

Dalfsen heeft gelukkig reserves opgebouwd voor mindere jaren. De CDA-fractie is van mening dat we daar nu dan ook maar op moeten inzetten! We moeten nu ondernemerschap tonen, investeren in mensen en middelen om alles zoveel als mogelijk draaiende te kunnen blijven houden!

Zodat we later - in betere tijden, als de storm weer is overgewaaid - de vruchten kunnen plukken.

Nu investeren voor de langere termijn, voor onze kinderen!

Zoals u van het CDA gewend bent.

De CDA-fractie wil kijken naar wat wel kan in plaats van wat niet!

De CDA-fractie heeft met die gedachte gekeken naar de opgave die we hebben. Deze willen we in principe niet bij onze inwoners neerleggen.

Kijkend naar de lijst met kaderstellende vragen hebben we er tussen de regels door al twee beantwoord in de inleiding. Wij zijn bereid om ons weerstandsvermogen tijdelijk te verlagen, maar lager dan 2,0 is wat de CDA-fractie betreft niet bespreekbaar, want dat zou zomaar kunnen betekenen dat we binnen een paar jaar in vitale voorzieningen zouden moeten snijden. En ja! wij zijn van mening dat het naar voren halen van toch al geplande investeringen een verantwoorde keuze is, zeker om onze "lokale ondernemers" te steunen. Ook als dit tot gevolg heeft dat hierdoor onze financiële positie tijdelijk minder wordt. Wij zijn benieuwd welke voorstellen het college aan ons voor wil leggen (#1) Van onze agrarische ondernemers weten we hoe zwaar die getroffen worden door de coronacrisis. Hebben wij dit ook in beeld van de andere sectoren binnen onze Gemeente? (#2) Wat zijn de voorgenomen acties van het college met deze bevindingen en aanbevelingen van Stimuland? (#3)

Met betrekking tot het bijstellen van onze ambities, moet er wel gekeken worden wat echt nodig is en wat eventueel nog wel een paar jaar kan wachten. Als het gaat om onze fysieke leefomgeving dan is

de CDA-fractie van mening - en dit hebben we al eerder geuit - dat het Centrum Dalfsen nu eerst aan de beurt is, zij het gefaseerd. Het Kanaalplan Lemelerveld mag wat ons betreft verder naar de toekomst worden doorgeschoven. Omdat het Centrumplan Dalfsen de ondernemers raakt, heel veel inwoners raakt en een aantrekkelijk centrum zal dan ten goede komen. Ook geeft extra woonruimte die door het centrumplan gerealiseerd kan worden, een positieve impuls. Dit in tegenstelling tot alleen een kwaliteitsverbetering van de omgeving als we het over het Kanaalplan hebben. Er moet ook goed worden gekeken naar het centrum en het aanbod van winkelpanden. Misschien het centrum wat meer "indikken" en de overblijvende panden aan de randen omzetten in woonbestemming? (#4)

Het laten vervallen van stelpost 'ingrepen Rijk/ambities Raad' kunnen wij steunen, onze ambitie is nu vooral een sluitende begroting opstellen.

Het onderzoeken om procedures te versnellen kunnen we zeker steunen, niet alleen voor nu... maar voor altijd. Om maar een voorbeeld te noemen: de periode van aankoop grond, wijziging bestemming tot het daadwerkelijk kunnen bouwen. Hier gaan meestal enkele jaren overheen. Terwijl de behoefte voor bouwgrond nu groter is dan ooit en de markt gestimuleerd moet worden om bedrijven en inwoners aan het werk te houden en om woningen te realiseren.

Ons wordt gevraagd naar de "no-go-areas" met betrekking tot de bezuinigingen.

- Klimaat en duurzaamheid kan ook een verdienmodel zijn als we denken aan het door ons voorgestelde lokale energie bedrijf (welke na de zomer op de agenda staat). Het stimuleren en faciliteren van onze inwoners/ondernemers vinden wij noodzakelijk. Wij horen veel klachten van inwoners die willen investeren in duurzame opwekking, maar de stroom letterlijk niet kwijt kunnen. Welke actie kan ons college hier nu in nemen? - zeker nu de zonnevelden niet doorgaan moet er toch meer ruimte ontstaan? (#5) Als Gemeente hebben we een voorbeeldfunctie als het gaat om verduurzamen van de eigen gebouwen, maar laten we hier niet in doorschieten en dan doelen wij op de plannen bij begraafplaatsplaats Welsum.
- Transformatie Sociaal domein, hier moet goed op ingezet worden om op termijn te kunnen besparen, dus hier op bezuinigen is wat ons betreft de omgekeerde volgorde.
- Bezuinigen op armoede is niet bespreekbaar, wel zijn wij van mening dat we moeten inzetten op oplossen bij de bron. Het probleem achter het probleem. Dus niet een zak geld, maar toegang tot werk, hulp etc. In een gemeente als Dalfsen, zou armoede niet aan de orde moeten zijn. We moeten scherp blijven waarvoor we de middelen inzetten. Dit vraagt om cijfers en trends, zodat kan worden bijgestuurd wanneer dat nodig is.
- De Omgevingswet, die lijkt er een jaar later alsnog te komen. We kunnen er niet omheen te investeren in de noodzakelijke systemen. Wel kunnen we kiezen voor een sobere vorm, gaan voor een groeimodel; eerst het noodzakelijke om vervolgens het bestaande beleid te verbeteren.

- Op Wonen willen wij blijven inzetten, bouwen voor elke leeftijdsfase van jong tot oud en voor elke portemonnee. Dit zorgt voor het leefbaar houden van onze kernen en geeft ons juist incidentele baten om tegenvallers op te vangen.
- Verkeersveiligheid, alleen inzetten op daadwerkelijke onveiligheid en niet alleen op beleving. Zoals we ook gehandeld hebben bij de rotondes op de Rondweg.

Grip op het Sociaal Domein. Systemen op orde, dossiers op orde, cijfers, trends! We vragen er al een paar jaar om, maar het blijft lastig! Door COVID-19 is de themasessie uitgesteld tot september, dan horen we de effecten van de reeds ingezette maatregelen. Het kan zo niet doorgaan. Er moet een rem op komen, maar bezuinigen door de zorg die nodig is niet meer te verlenen, gaat ons te ver. Maar kritisch zijn we zeker!

Wij vragen aandacht voor:

- Strenger aan de poort: is het allemaal nodig hoe we onze middelen inzetten?
- Streng te zijn richting aanbieders: is de prestatie geleverd?
- Transformatie: eerste stappen goed inregelen, zodat de toestroom vermindert;
- Sturen op zelfredzaamheid van onze inwoners.

Graag horen wij hoe het college denkt uitvoering te geven aan genoemde punten? (#6)

De gemeente Hardenberg komt na de zomer met de "verzilverening". Een lening voor 58-plussers om hun woning levensloopgeschikt te maken en eventueel te verduurzamen, door gebruik te maken van de overwaarde. Is het college bereid om met Hardenberg in gesprek te gaan en deze optie voor Dalfsen te onderzoeken? (#7)

Het schrappen van voorzieningen vinden wij een lastige, diezelfde voorzieningen zijn juist nodig voor preventie (denk aan bewegen, ontmoeten en korte lijnen). Dat is ook één van de redenen waarom wij gepleit hebben voor verhuizing van het consultatiebureau naar het Kulturhus in Lemelerveld. We kunnen wél onderzoeken hoe wij voorzieningen faciliteren: moet dit door de Gemeente of kan het in een andere vorm? Kijkend naar de zwembaden, dan is sluiten wat de CDA-fractie betreft geen optie. Het anders organiseren zou zeker een optie kunnen zijn. We vragen het college dan ook om dit te onderzoeken. (#8)

Afschaffen van de hondenbelasting is wat de CDA-fractie betreft zeker bespreekbaar, maar niet nu. We moeten bezuinigen, daarom willen we eerst de balans weer op orde hebben en dan is hier ruimte voor.

Aan verhogen van de OZB zijn we nog niet toe. Natuurlijk moet er vanaf 2023 een sluitende begroting komen, maar wij willen toch eerst inzetten op middelen vanuit het Rijk, de onderzoeken naar het verhogen van inkomsten en verlaging van kosten of het spreiden/uitstellen van investeringen. Bij het uitstellen van investeringen, denken wij aan de plannen in het gemeentehuis mbt akoestiek en nieuw meubilair. Wij zijn van mening dat we eerst de ontwikkeling op de "post-corona" samenleving moeten afwachten. Als we structureel meer gaan thuiswerken, moet het misschien wel helemaal

anders. Meer flexplekken in plaats van vaste plekken. (#2) Daarnaast zijn er zeker meer investeringen die we op een laag pitje kunnen zetten. We denken hierbij aan investeringen in kunst en cultuur. Dit was een wens uit ons coalitiedocument, vanuit het DNA van Dalfsen is bijvoorbeeld het nodige gedaan! Over het algemeen is het wel een luxe, daarom zou dat misschien wel wat minder moeten in deze stormachtige tijden. We horen graag de mogelijkheden. (#9)

We hebben de afgelopen periode gesproken over integrale kind centra, de gesprekken hierover zijn door de coronacrisis uitgesteld maar zullen dit najaar weer opgepakt worden. Dit lijkt in eerste instantie een investering, maar zou op langere termijn voordeliger kunnen zijn in de exploitatie. Als we scholen samenvoegen komt er weer ruimte voor inbreiding én een nieuw schoolgebouw zal efficiënter en duurzamer worden, wat op termijn ook weer voordeliger is. We zien dat er veel externen worden ingehuurd om de opdrachten te klaren. Wij zijn van mening dat we moeten overwegen deze klussen in de tijd uit te zetten, zodat het door eigen personeel uitgevoerd kan worden. We horen graag welke opdrachten hiervoor in aanmerking kunnen komen. (#10). Bij de technische vragenronde hebben we aandacht gevraagd voor het inhuren van loonwerkers in plaats van al het materieel zelf aan te schaffen. Kan het college onderzoeken of dit een structurele besparing kan opleveren (#11)

Voorzitter, de CDA-fractie heeft een voorzet gegeven, om een gezonde gemeente te blijven waar het licht kan blijven schijnen, ook voor onze kinderen!

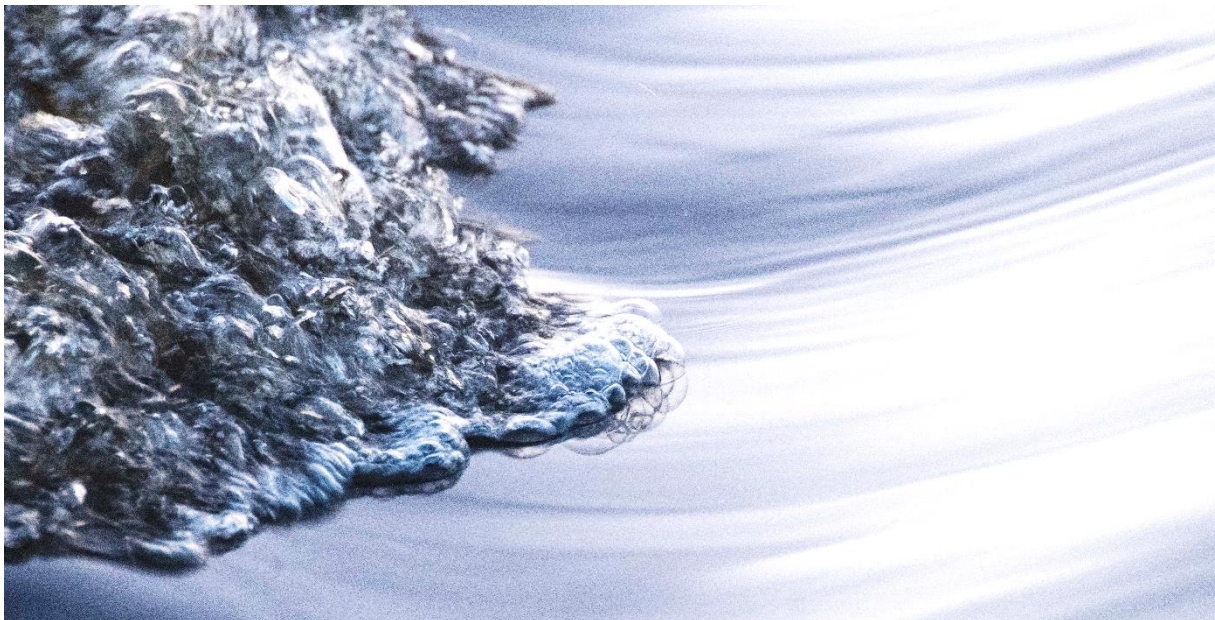
CDA-fractie Dalfsen

Janine Schiphorst, Roel Kouwen, Wim Massier, Bert Ruitenbergh en Betsy Ramerman

Voorzitter,

We danken het college en ambtenaren voor de perspectiefnota 2021-2024.

Wat is het perspectief in deze onzekere tijden, waarin corona als een golf over onze samenleving slaat? Er zijn nog veel onzekerheden. Maar dat maakt niet dat we niet zouden kunnen spreken over de beelden, verwachtingen en doelen voor de komende tijd. We zijn blij dat de eerste gedachte van het college om geen perspectiefnota uit te brengen snel verlaten is. Sterker nog, we vinden het juist goed om dit perspectief neer te leggen, want zonder vaart en richting wordt je stuurloos meegenomen door de golven.

De afgelopen 4 maanden met een coronavirus zijn voor de samenleving heftig geweest. Het kwam van verre, maar het trof ons verrassend snel en venijnig. Voor sommigen te sterk, voor velen bedreigend en voor iedereen zeker vervelend. Het effect is groot voor bedrijven, kerken en verenigingen; ze vielen ineens stil.

Zo hadden we het niet zien aankomen. Hoewel, we constateren dat een dergelijke ziektegolf bij onze Veiligheidsregio wel als grootste risico staat genoteerd. Zijn we goed met deze risicoanalyse omgegaan? <1>

Tegelijk constateren we ook de andere kant. Die van

- verwondering (over de rust buiten en streeploze blauwe luchten),
- verbinding (hoe staan we ineens dicht om elkaar heen en zijn we creatief in het verzinnen van passende hulp) en
- verademing (zo veel afspraken verdwenen uit onze agenda's; het kon voelen als ontstressen).

Waardevolle elementen, die we mogelijk willen behouden.

In deze setting buigen we ons als gemeenteraad over beleid, plannen en financiën. Het motto is sinds vorig jaar onveranderd:

Via welke paden komen we tot een sluitende begroting met inhoudelijk een aantrekkelijk perspectief?

Sociaal domein:

Aansluitend op onze inleiding gaan we eerst in op het onderwerp welzijn.

We constateren dat de afgelopen jaren en de komende jaren er op het sociaal domein een groot tekort is. Het is niet meer een risico, maar een feit. We weten het zeker.

Zoals we bij de behandeling van de jaarrekening 2019 al hebben aangegeven is het tijd om het sociaal domein niet meer te zien als een kostenpost, die bovendien telkens wordt overschreden. We willen de volgende twee invalhoeken benoemen om de grip op dit kerndomein te verbeteren.

In de eerste plaats <2> werken aan het verminderen van zorgvolume. Dit kan bijvoorbeeld door - via de achterliggende oorzaken te kennen en aan te pakken - de vraag / behoefte te verminderen. Oorzaken als een complexe en gestresste samenleving en gebroken gezinnen. Door slimmere en efficiënte uitvoering. Niet alles wat gevraagd wordt is ook nodig. Waar kunnen we concreet keuzes maken? (Zie het voorbeeld van een stijging van huishoudelijke hulp door de verlaging van de eigen bijdrage). Blijf de aanvragen wel nuchter beoordelen. En we pleiten voor verbetering van de beheersing.

In de tweede plaats <3> willen we meer middelen vrijmaken voor dit domein. De gemakkelijkste weg is naar Den Haag. Daar wordt al voor een deel invulling aan gegeven. Maar verwacht niet dat dit de enige weg is. Dat lijkt te gemakkelijk. Ook eigen bijdragen en budgetoverheveling vanuit andere programma's of als laatste extra belastingen zijn wat ons betreft bespreekbaar. Sterker nog: nodig.

Beide bewegingen samen moeten het sociale domein de komende jaren structureel in financiële balans krijgen. Hierbij moeten we niet uitgaan van een perfecte en maakbare samenleving. <4> De reikwijdte van door de gemeente georganiseerde zorg moeten we niet overschatten. Zoals in onze *missie en visie* staat is het stimuleren, koesteren en benutten van de onderlinge verbondenheid het doel van de gemeenschap. Er "voor elkaar" zijn is de eerste en belangrijkste zorgzone.

Duurzaamheid:

Kernpunt lijkt momenteel de inzet om tot een goede energietransitie te komen. Een abstract aanbod in cijfers lukt nog wel. Besluitvorming over lokaties en passende voorzieningen wordt een stuk ingewikkelder. We achten daarom de aanpak voor RES 1.0, die in het najaar op de agenda staat, van groot belang. Een jaar om locaties aan te wijzen is kort. En de toekomst zal leren of we locaties niet te snel hebben afgeserveerd.

Het klimaat lijkt extremer te worden (temperatuur en neerslag). Daarom wordt opslag van water en verkoeling in de kernen van groter belang. We vragen het college om te onderzoeken of er richtlijnen of zelfs kaders kunnen komen om de versterking rondom woningen te beperken. Anders geformuleerd: gezonde groene tuinen. <5>

Veiligheid:

De N340 gaat op de schop. We zien het nu echt gebeuren. Dit brengt ons bij de vraag of we de effecten op het onderliggende gemeentelijke wegennet goed in kaart hebben. Dat dit alleen om kleine maatregelen gaat die via het reguliere onderhoudsbudget gefinancierd worden, vinden we erg optimistisch. We zien graag welke analyses zijn uitgevoerd en welke maatregelen nu zijn voorzien. <6>

Voorbeelden van mogelijke effecten: de nieuwe afslag Ankummerdijk, het afsluiten van de kruising met Welsummerweg en de effecten op de Mennistensteeg, De Stokte en parallelweg). <7>

Overigens is ook de huidige situatie, waarin de brug, Vechtdijk, Rondweg en Welsummerweg als snelste route tussen Zwolle Marslanden en het noorden worden gebruikt een zorg. Hoe kijkt het college hier tegen aan? Ziet het college kansen om dit soort bewegingen met buurgemeenten en partners te bespreken? <8>

Verder vragen we aandacht voor tijdige planontwikkeling voor de ontsluiting van het noordelijk deel van Oosterdalfsen. <9>

Actualiteit: de situatie 2020

We constateren dat er voor 2020 een extreem tekort is geprognosticeerd van 3.2 miljoen. Dit staat nog los van mogelijke effecten agv corona. Het is alsof beheersing van processen en financiën zoek is. Dat is af te leiden uit de cijfers op zich, maar ook uit het feit dat er geen maatregelen voor het lopende jaar zijn voorgesteld om aan dit tekort iets te doen. <10>

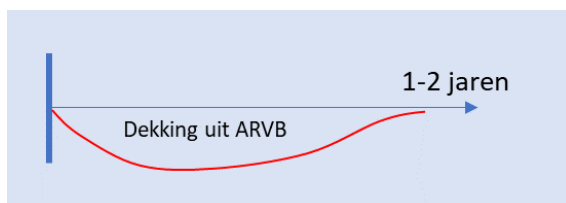
Vervolgens moeten we constateren dat er vrijwel niets in deze perspectiefnota / 1^e bestuursrapportage staat over de effecten van corona. De genoemde impactanalyse (maar die bestaat feitelijk niet) geeft geen beeld wat er lokaal gaande is en wat de effecten zijn. Er is geen spoor van enige dashboard te vinden. Hoe stuurt het college eigenlijk?

We vragen het college om zo spoedig mogelijk een inhoudelijke en financiële analyse te maken en de raad hiermee in september te dienen. <11>

Financieel perspectief:

Hier zien we een lijn van structureel tekort zich aftekenen. Het tekort tot en met 2022 is groter dan de onze Algemene Reserve Vrij Besteedbaar (ARVB) nu groot is. Hoe gaan we hiermee om? We geven een aantal richtingen aan.

- Corona zal ongetwijfeld (financiële) consequenties hebben. Een ziektegolf is altijd een risico geweest en we vinden dat de reserves (weerstandsvormogen) die hiervoor zijn benoemd in eerste instantie ook hiervoor mogen worden aangewend. Vooralnog

willen we op basis van de corona-effecten uitgaan van financiering vanuit de ARVB. In de verwachting dat in een doorlooptijd van 1-2 jaren de effecten in zekere mate geneutraliseerd zullen worden. Maar zeker is dit niet.

Het feitelijk uitgeven aan noodzakelijke maatregelen dient via raadsbesluiten te verlopen en is geen carte blanche voor het college. <12>

- Kostendekkendheid. Jammer dat het onderzoek nog niet is afgerond. Dat maakt het moeilijk om een inschatting te maken. Toch verwachten we op basis van het memo dat er maatregelen mogelijk zijn om of meer opbrengsten te genereren of minder kosten te maken. <13>

- Hondenbelasting: De uitkomst is duidelijk. Niet doen dus; zeker nu niet. Honden brengen voor de gemeente aanzienlijke kosten met zich mee en voor inwoners is het nog steeds een top-ergenis. Zolang hondenpoep in de top 10 van ergenissen zit, pleiten we eerder voor meer handhaving dan voor afschaffing van deze belasting. De immateriële schade is dus vele malen groter dan de boekhouding laat zien. <14> Als er wettelijk ruimte zou zijn voor een kattenbelasting, zouden we dat eerder overwegen. Wel vragen we het college om eigenaren van katten te vragen hun *huisdieren* op eigen terrein te laten blijven en vooral niet in de tuin van de burens verblijven of op jacht te gaan. <15>
- Subsidies: Het RKC-rapport laat zien dat er te weinig beheersing en inzicht is in (directe en indirecte) subsidies. We vragen het college om voor de begroting hier zelf ook een goede analyse op te maken om dit mee te nemen in een betere exploitatie. We vermoeden dat hier nog wel lucht in zit. <16>
- Stelposten: we hebben bij de behandeling van de begroting eind vorig jaar uitvoerig over deze post(en) gesproken. “Zonder plannen geen stelposten” hebben we toen gezegd. We vinden dat (het grootste gedeelte van) deze stelposten vrij moeten vallen voor de exploitatie. <17>
- Uitstel investeringen: We zien diverse investeringsvoorstellen in de perspectiefnota staan, waarvan we vinden dat die zonder problemen uitgesteld kunnen worden. Er gaat dan de komende 5 jaren niets fout. <18> Denk aan akoestiek centrale hal (voorlopig toch geen grote bijeenkomsten), kamers op bestuursvleugel en meubilair.

In de bijlage geven we antwoorden op de door het college gestelde vragen. We verwachten in de begroting 2021 een sluitend structureel beeld vanaf 2023. Dat kan o.i. niet vanuit de reserves noch vanuit de grondexploitatie. Deze zijn incidenteel.

De opdracht voor structureel 2 miljoen correctie en voor 0.5 miljoen aan opties spreekt ons aan, zodat er keuzes gemaakt kunnen worden. We realiseren ons dat dit geen eenvoudige opgave is.

Is er dan zo weinig waar je plezier aan kunt beleven? We willen door middel van een motie de vorig jaar aangekondigde **sterrenzone** in het Vechtdal een stukje dichterbij brengen. Zodat we nu en in de toekomst ons kunnen verwonderen over de wonderlijke sterrenwereld. Helemaal gratis. <19>

Afsluiting:

Voorzitter, we wonen in een mooie gemeente, met elkaar en voor elkaar. Vooral dit laatste geeft de inwoners een verantwoordelijkheid. En het is een opgave voor de gemeente. Zorg voor hen die dit behoeven. Omzien naar elkaar, in het bijzonder naar hen die kwetsbaar zijn en dat wat bedreigd wordt.

Ons gebed is dat de bedreiging van het coronavirus voorbij mag gaan. En dat we voor het kiezen van maatregelen (“duivelse dilemma’s”) de Geest van wijsheid mogen ontvangen. Een gebed voor de samenleving en voor haar bestuur.

Ora et labora.

De fractie van de ChristenUnie

Rietje Lassche, Michiel Veldman en Luco Nijkamp

BIJLAGE: Beantwoording van de vragen van het college

Nr	Vraag	Beschouwing
1	Bent u bereid om het weerstandsvermogen zo nodig stapsgewijze terug te brengen naar een ratio van 2,0?	We zien in het kader van de corona-effecten aanleiding om het weerstandsvermogen hiervoor in te zetten. Wel met besluitvorming via de raad. Verder zien we in 2020 een zwaar tekort en ook voor 2021 en 2022 is een positief resultaat nog niet bereikt. De genoemde ratio zal dalen. Maar wat ons betreft niet verder dan nodig. En de invulling van “nodig” is in onze bijdrage getypeerd.
2A	Vindt u dat het stimuleren van de economie door nu (extra) te investeren ten koste mag gaan van onze financiële (reserve)positie? En ziet u hierin een verantwoordelijkheid voor de gemeente?	De rijksoverheid heeft voor de economie een “miljaren steunpakket”. De gemeente Dalfsen moet investeren met visie: niet zo maar naar voren halen, wel nuchter blijven nadenken wat nodig is. Het gaat niet alleen om het uit te voeren werk (eenmalig). Het gaat om de blijvende waarde of langdurige maatschappelijke effecten.
2B	Bent u van mening dat het college moet onderzoeken of we plannen van particulieren en bedrijven procedureel kunnen versnellen en onze eigen plannen naar voren kunnen halen?	Procedureel versnellen, waar dit verantwoord kan, vinden we een hele goede gedachte. Over de eigen plannen hebben we in 2A onze visie gegeven.
3A	Mogen grote projecten worden stilgelegd en uitgesteld tot er financieel gezien betere tijden aanbreken?	We kennen op dit moment weinig grote projecten die al concreet zijn. Als we denken aan het centrumplan Dalfsen vinden we dat niet alles tegelijk moet, maar vanuit het totaalbeeld stap voor stap moet worden opgepakt. Hierbij dient maatschappelijk rendement irt de investering een belangrijk criterium te zijn.
3B	Is het voor u bespreekbaar om de stelpost ‘Ingrepen Rijk en ambities Raad’ te laten vervallen?	Ingrepen rijk zijn een typisch voorbeeld van een groot risico. Zo staat deze ook in de risicoanalyse. Het is daarmee onjuist dat er stelpost voor wordt aangehouden. Met betrekking tot de ambities van de raad hebben we bij de begrotingsbehandeling vorig jaar al gesteld dat als er geen plannen zijn er geen stelpost nodig is. Wat ons betreft kan die (grotendeels) vervallen.
4	Zijn er voor u ‘no-go-areas’ als het gaat om bezuinigingen?	Wij vinden het niet voor de hand liggen om te bezuinigen op het sociale domein (denk ook aan armoedebestrijding en preventie), duurzaamheid en veiligheid. Kijk eerst naar andere programma’s, met de aanpak van “wat gaat er fout als je het met 25% minder moet doen”.
5	Hoe staat u tegenover bezuinigingen binnen het sociaal domein?	Zie antwoord op vraag 4 en onze inhoudelijke bijdrage in deze algemene beschouwingen.
6	Is voor u het sluiten dan wel privatiseren van één of beide zwembaden het onderzoeken waard?	Sluiten lijkt ons nu geen optie. Onderzoek naar privatisering vindt de ChristenUniefractie goede gedachte. Hierbij meenemen de verbinding naar duurzaamheid en duurzame dorpen.
7	Moet de hondenbelasting afgeschaft worden? En zo ja, waar voorziet u de benodigde dekking?	Nee, we vinden dit een slecht voorstel. Zie verder onze inhoudelijke bijdrage in deze algemene beschouwingen.
8	Is voor u een verdere verhoging van de gemeentelijke belastingen, waaronder de OZB, bespreekbaar?	Terecht een van de laatste vragen. Het is voor de ChristenUnie ook <i>één van de laatste knoppen</i> waaraan we willen draaien. Er zijn vooral veel voorliggende maatregelen nodig.
9	Heeft u specifieke suggesties voor bezuinigingen?	Verhogen van havengeld; ook voor dagbootjes. Betaalde camperplekken. Uitstellen niet noodzakelijke vervangingsinvesteringen.

Inleiding

De perspectiefnota 2020. Een zeer bijzondere perspectiefnota in een zeer bijzondere en voor velen onzekere tijd. Het is daarom op dit moment heel lastig om (ver) vooruit te kijken. Dat geldt voor onze inwoners, onze ondernemers en zeker ook de gemeentelijke organisatie. Daarom grijpen wij deze perspectiefnota vooral aan om de grote lijnen aan te geven. Sturen op details is momenteel zinloos.

Allereerst. Dank aan allen die in deze tijd hard gewerkt hebben aan deze nota. Het college vraagt in de perspectiefnota om richting en stelt daarbij een aantal concrete vragen. Wij gebruiken deze eerste termijn vooral om deze te beantwoorden. Maar de perspectiefnota is er niet alleen om vragen van het college te beantwoorden. Daarom hebben wij in ons betoog ook onze aandachtspunten verwerkt.

Financiën

De financiële prognoses over de komende jaren tonen een ronduit negatief beeld. Zoals gezegd; deze perspectiefnota is omgeven met onzekerheden. Zo is er de Coronacrisis die naar verwachting zal resulteren in een economische recessie en daarnaast blijven we worstelen met de tekorten in het sociale domein. Maar er nadert meer onweer. Al jaren geven met name de kleinere gemeenten aan dat de Rijksmiddelen voor de verschillende gemeentelijke taken zwaar tekort schieten. Al jaren wordt er bijvoorbeeld via de VNG een beroep op het Rijk gedaan om het gemeentefonds te vergroten. Helaas heeft dit tot nu toe tot niets geleid. Tot overmaat van ramp ligt er nu een advies om het gemeentefonds van een nieuwe verdeelsleutel te voorzien. Als dit voorstel tot uitvoering komt zal Dalfsen nog meer gekort worden. Een plaats als Zwolle, die notabene al jaren een overschot op de jaarrekening kan presenteren zal er nog verder op vooruitgaan. Het lijkt wel alsof er van bovenaf op deze manier nieuwe gemeentelijke herindelingen afgedwongen worden.

Dalfsen heeft deze tekorten lang kunnen toedekken. Dalfsen is een groeigemeente met veel inkomsten uit gronduitgifte en ruimtelijke ontwikkelingen. Veel andere gemeenten hebben die luxe niet. Daar staat het water al langer aan de lippen.

Gemeenten zijn verplicht om een sluitend meerjarenperspectief aan te bieden bij de provincie. Om dit te bereiken zijn er normaal gesproken twee knoppen waar je aan kunt draaien. Je verhoogt de gemeentelijke belastingen en/of je bezuinigt op je begroting. En dat laatste gaat ondertussen ten koste van voorzieningen voor onze inwoners. Die rek is er allang uit. Dalfsen is zuinig, heeft geen overdreven groot ambtelijk apparaat en we doen hier nooit gekke dingen. En toch staat nu zelfs Dalfsen het water aan de lippen. Dit vraagt wat onze fractie betreft om een totaal andere blik op ons meerjarenperspectief.

Wij gaan niet extra bezuinigen. Wij gaan niet wéér aan die ene belastingknop draaien die we hebben. Tenminste, niet zolang er geen perspectief komt vanuit het Rijk waarmee we samen deze problemen op gaan lossen.

Bezuinigingen in tijden van naderende recessie. Volgens ons heeft de vorige crisis ons geleerd dat dat niet de goede weg is. Voor ons staat voorop dat we juist nu de meest kwetsbaren zullen moeten beschermen. Daarnaast moeten we concluderen dat deze groep helaas groter dreigt te worden doordat mensen hun werk gaan verliezen, er olopende spanningen in gezinnen zijn en er de komende periode bovendien veelal sprake zal blijken te zijn van uitgestelde zorg en welzijnsvragen. Bovendien zijn wij niet de enige overheidslaag die nadenkt over bezuinigingen. En helaas leert de ervaring dat dan vaak juist deze groep weer hard getroffen wordt.

Daarom roepen wij alle fracties in de gemeenteraad hun zorgen over te brengen naar hun financieel woordvoerder in de Tweede Kamer. Op 2 juli is er een belangrijk debat over de gemeentefinanciën in de Tweede Kamer. Op de website stoplokalebezuinigingen.nl is meer informatie terug te vinden over wat we kunnen doen. Deze actie van het college in de gemeente Renkum is ondertussen overgenomen door veel andere gemeenten en verdient steun.

Deelt het college de notie dat er nu écht iets moet gebeuren aan de bijdrage van het Rijk voor gemeenten? **V1**

Zijn de fracties bereid dit met spoed op te pakken? **V2 M1**

En is het college bereid via de media aandacht te vragen voor de actie stoplokalebezuinigingen.nl en deze actie daarmee te steunen? **V3**

Kortom, wij verwachten actie. De tijd van afwachten wat er via de VNG ondernomen wordt is nu echt voorbij.

Grip op sociaal domein

Een ander onderwerp dat aandacht behoeft is het sociaal domein. Al jaren constateren we dat we hier elke jaar verder achter de feiten aan lijken te lopen. Daarom vindt de PvdA fractie het belangrijk dat we nu echt grip gaan krijgen op het sociaal domein.

Grip op sociaal domein betekent voor de PvdA fractie het volgende:

1. Duidelijke data analyse die inzichtelijk maakt waar zorg/budget naar toe gaat, wat de effecten van ons beleid zijn.
2. Op basis van de analyse kunnen de 10 grootste problemen in kaart worden gebracht en op basis daarvan gericht beleid maken. Koppel daar dan je monitoring aan. Dan krijg je een samenhangende lijn van keuzes/mogelijkheden en kan op basis van maatschappelijke waarden het politieke debat gevoerd worden. Op basis van inhoud kunnen we dan tevens de bijbehorende financiën beoordelen. In die volgorde. We zijn ervan overtuigd dat we basis van een goede analyse op langere termijn efficiënter en goedkoper kunnen werken.

Aanbevelingen hierbij van onze kant:

1. Breng de scheidslijnen WLZ/WMO en jeugdzorg/onderwijs helder in kaart. Hoge prioriteit;
2. Richt niet teveel op repareren maar investeer vooral ook in preventie;
3. Meer ontwikkelingsgericht denken i.p.v. denken vanuit een probleem;
4. Veel meer aandacht voor innovatie, bijv. nieuwe woonvormen.

Wat willen wij verder:

1. Kwetsbaren beschermen;
2. We willen dat de open-einde regelingen voor armoede, zorg, WMO overeind blijven met een ruimhartige toekenning;
3. Afschaffen abonnementstarief WMO: een regeling die het Rijk heeft vastgesteld en waarvan de gemeenten de forse financiële lasten betalen. Zeker in deze tijd is het niet uit te leggen dat hier niet het principe geldt 'de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten'. De toename van het aantal cliënten ligt voornamelijk in de groep met de beter betaalde banen. Wat ons betreft is een oproep aan het kabinet dit aanhangig te maken op zijn plaats? Deelt het college deze visie? **V4 M2**

De perspectiefnota

De eerste vraag die u ons stelt is of wij ons verder weerstandsvermogen mogen aanspreken? Ons antwoord daarop is al jaren ja. Daar is deze voor. Zeker nu in een tijd waarin wat ons betreft projecten van de gemeente met spoed naar voren gehaald moeten worden en we initiatieven vanuit de gemeente maximaal moeten stimuleren. Daarmee heeft u ook een antwoord op uw tweede en derde vraag. Stilstand is niet gewenst. Investeren zal ons redden. Ook vraagt u aan de raad of de stelpost Rijk/ambities raad mag vervallen. Deze vraag is voor onze fractie overbodig. Wij hebben deze post vanaf het begin onzinnig gevonden. Fijn dat het college dat nu ook inziet. Daarnaast stelt u ons een aantal vragen over bezuinigingsruimte en het verhogen van inkomsten.

Het valt ons op dat er erg veel in termen van bezuinigen gedacht wordt en weinig in het verhogen van inkomsten. Wat betreft bezuinigingen zijn wij duidelijk. Het verminderen van gemeentelijke dienstverlening, het bezuinigen op of het privatiseren van voorzieningen is voor ons niet bespreekbaar. Wat betreft het verhogen van inkomsten zien wij graag dat er verder gewerkt wordt om onze kostendekkendheid te verhogen en dat er meer gebruik wordt gemaakt van subsidies van overige overheden. Hiervoor is het wat ons betreft aan te raden specifieke kennis rondom het verwerven van subsidies in de organisatie te vergroten. Waar mogelijk met buurgemeenten. **M3** Het verhogen van de OZB is een mogelijkheid aangezien deze belasting bij uitstek uitgaat van het principe de sterkste schouders dragen de zwaarste lasten. Maar niet als stopmiddel om de gaten die het Rijk laat vallen. Alleen als ook van die kant substantieel bijgedragen gaat worden.

Tot slot nog een aantal aandachtspunten van onze kant.

Veel werknemers en zzp-ers zullen hun baan kwijt raken. Deze nieuwe groep werklozen moeten we helpen zo snel mogelijk weer aan het werk te helpen, zodat kennis niet verdamp/verdwijnt.

De aandacht voor deze nieuwe groep mag niet ten koste gaan van de aandacht voor mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt. Ons uitgangspunt is hierbij: iedereen doet mee. Dit betekent zoek werk/activiteit bij de persoon en niet andersom. Dat betekent enerzijds extra kosten voor begeleiding anderzijds bespaart het op dagbesteding en andere zorgkosten.

Projecten die wat ons betreft echt naar voren gehaald moeten worden zijn de integrale verkeersvisie voor de kern Dalfsen (brug, rondweg, etc) en het vernieuwde kader grootschalige opwekking duurzame energie. Voor die laatste geldt dat we zo snel mogelijk aan de slag willen met een energietransitie van en voor Dalfsenaren. Daarnaast verwachten wij echt actie op het punt openbaar vervoer van en naar Lemelerveld. Dit roepen we nu al jaren maar we zien echt niet welke inspanningen op dit dossier geleverd worden. Wat zijn die inspanningen geweest? **V5**

Tot zover onze bijdrage. Veel succes toegewenst met de beantwoording.

ALGEMENE BESCHOUWINGEN VVD PPN 2021-2024

Inleiding

Voorzitter, onze trein waar we 2 jaar geleden op zijn gestapt staat stil. Het staat stil in een weiland. Alle seinen staan op rood, mede door de wederom grote tekorten op het Sociaal Domein. Het wordt nog complexer door de corona-crisis. Deze crisis maakt dat we hoe dan ook pas op de plaats moeten maken en bepalen welk spoor we moeten volgen. Wat ons betreft zijn er 3 sporen die we kunnen volgen.

Spoor 1: actie ondernemen naar Den Haag

De VVD Dalfsen maakt zich zorgen dat gemeentes te veel worden gekort op met name het Sociaal Domein. Vorig jaar was nog het idee om de Jeugdzorg bij de gemeentes weg te halen, mede vanwege de geringe invloed die je als gemeente hebt op de behandelingen. Dit idee is nog niet doorgezet. De Jeugdzorg blijft bij de gemeente met alle financiële gevolgen van dien.

Door deze tekorten komt de leefbaarheid van onze gemeente in gevaar. Met deze PPN komen vragen naar boven of we onze voorzieningen nog wel kunnen open houden of we dan maar weer de OZB moeten verhogen. Maar we doen het wel: zoeken naar mogelijkheden om de tekorten op te vangen in onze begroting. We geven daarmee een verkeerd signaal af. Het Rijk denkt dat we het prima kunnen redden, terwijl we eigenlijk moeten aangeven dat het zo echt niet meer gaat. Samen met andere gemeentes moeten we een krachtig signaal afgeven, zoals stoplokalebezuinigingen.nl wil bereiken [\[1\]](#). We willen graag van het College weten of ze hieraan mee willen doen [\[2\]](#).

Wat ons betreft moeten we dit vooral gaan doen. Maar ik ben bang dat het oorverdovend stil blijft vanuit Den Haag, dus we moeten ook verder kijken om samen met u een sluitende begroting te krijgen. Daarvoor zijn er wat ons betreft nog 2 sporen.

Spoor 2: Sociaal Domein

De VVD trekt aan de noodrem. De grootste oorzaak van de tekorten is dat we het Sociaal Domein maar niet op orde krijgen. Toen we het Sociaal Domein in 2015 kregen overgedragen was de omvang € 18.000.000. Dat is nog steeds zo. Het aantal cliënten dat gebruikt maakt van het Sociaal Domein is fors toegenomen. We doen meer voor hetzelfde, maar we krijgen minder van het Rijk. En dat zit structureel scheef in onze begroting. Deelt u deze analyse [\[3\]](#)?

Wat de VVD betreft is dit het laatste jaar dat dit zo is. We vinden het wel heel lastig om te bepalen of we op de goede weg zitten. Doen we voldoende met Grip op het Sociaal Domein? Hoe komt het dat we steeds weer uit de bocht vliegen? Andere gemeentes hebben ook onderzocht of hun aanpak voldoende is en dit leidt tot een betere aanpak, waarom wij niet? De vragen om na te gaan of we op de goede weg zitten:

- Welke oorzaken worden gezien voor de tekorten in de huidige begroting en prognoses die betrekking hebben op het Sociaal Domein?
- Zijn de door de gemeente Dalfsen gehanteerde aannames en uitgangspunten in de begroting adequaat en in hoeverre sluiten de begrote kosten aan bij landelijke ontwikkelingen?
- In welke mate wordt de begroting en sturing passend gefaciliteerd vanuit een prognosemodel en planning & control cyclus?
- Welke ombuigingen zijn kansrijk en kunnen op realistische wijze meegenomen worden in de begroting?
- Zijn er suggesties te doen voor de wijze waarop de gemeente het Sociaal Domein heeft ingericht?
- Welke effecten kan de bestaande inrichting hebben op verkokering, hogere administratieve lasten en complexiteit van de verantwoording?

- Indien verbeterkansen bestaan, hoe zouden mogelijke verbetertrajecten op dit gebied eruit zien?
- Welke succesvolle innovaties in het Sociaal Domein zijn aanvullend kansrijk voor Dalfsen en hoe kan die aanpak worden opgenomen?

Onze eigen aanpak blijkt onvoldoende te zijn tot nu toe, daarom willen we dat zo'n onderzoek er komt [4].

Naast dit onderzoek zullen we ook maatregelen moeten nemen om de kosten in het Sociaal Domein terug te brengen. Maatregelen die meer efficiency brengen en de servicegraad die we nu hebben in Dalfsen naar beneden bij te stellen, zodat deze beter aansluit bij de vergoeding die we van het Rijk krijgen.

De VVD heeft gekeken naar gemeentes die de kosten in het Sociaal Domein uiteindelijk onder controle hebben gekregen. Wij komen tot de volgende maatregelen:

- Prestatiebepaling invoeren: zorgpartijen niet afrekenen op het aantal behandelingen (p maal q financiering), maar op de geleverde prestaties.
- Afspraken maken aan voorkant met aanbieders WMO-hulp, beschermd wonen en jeugdhulp over volume en budget.
- Budgetplafonds instellen voor maatwerkvoorzieningen WMO en Jeugd
- Aantal aanbieders beperken, waardoor je beter relatiemanagement kan oppakken
- Intensiveren contractmanagement: controleren of gecontracteerde zorg daadwerkelijk is geleverd.
- Indicatiestelling niet bij zorgpartijen leggen die zorg ook uitvoeren.
- Tarieven verlagen o.b.v. onafhankelijk kostprijsonderzoek
- Inzetten op voorkant: niet alleen preventie, maar op eerder verlenen van zorg zodat later zwaardere zorg wordt voorkomen (JZ bijvoorbeeld)
- Behandelingen JZ later starten als budgetplafond voor dat jaar is bereikt
- Sleutelen aan contractmanagement en in de toegang: elke 2-3 mnd gesprek met zorgaanbieder ahv KPI's
- Wijkteams in dienst van gemeente, niet van zorgaanbieders
- Samenwerking met andere gemeentes (centraal inkopen, kennis bundelen, specialismes)
- Koppelen meerjarige landelijke statistieken aan Dalfser statistieken, zodat je landelijke trends aan Dalfser trends kan koppelen.
- Fonds tekortgemeenten: voor gemeenten met grote tekorten op terrein van JZ en WMO. Komen wij daarvoor in aanmerking [5]? De grens hiervoor is € 40 p/inwoner. Uitgaande van het tekort van € 1.500.000 en een bevolking van 28.900 inwoners kom ik op € 52. Klopt dit [6]?

Mogelijk bent u zelf al bezig met een aantal van deze maatregelen of andere maatregelen. De VVD gaat het erom dat we nu ingrijpen in het Sociaal Domein. Een nieuw tekort is voor ons niet acceptabel. We vragen al meerdere jaren om in te grijpen, maar steeds weer lijkt het alsof u verrast wordt door deze tekorten. We horen graag van u welke van bovengenoemde maatregelen u wil meenemen [7].

Spoor 3: overige maatregelen

U heeft ons een aantal vragen gesteld die we hier beantwoorden:

1. Bent u bereid om het weerstandsvermogen zo nodig stapsgewijs terug te brengen naar een ratio van 2,0?

Feit is dat we steeds verder interen op onze reserves door de tekorten op het Sociaal Domein. Reserves zijn vooral bedoeld voor grote investeringen, zoals Kulturhusen en het Centrumplan Dalfsen. Het Sociaal Domein is geen grote investering, maar een grote uitgave.

- 2. Vindt u dat het stimuleren van de economie door nu (extra) te investeren ten koste mag gaan van onze financiële (reserve)positie? En ziet u hierin een verantwoordelijkheid voor de gemeente?**
Wanneer Dalfsen de economie wil stimuleren, ligt het meer voor de hand om dit binnen Regio Zwolle te doen.
Wanneer lokale initiatieven worden ondersteund, moet vooraf duidelijk zijn dat dit ook een positief effect heeft op de lokale economie.
We kunnen wel bouwplannen versnellen onder de voorwaarde dat lokale partijen deze plannen mogen uitvoeren. We mogen 75.000 woningen bouwen, maar we bouwen maar 50.000. Daar liggen voor ons lokaal mogelijkheden.
- 3. Bent u van mening dat het college moet onderzoeken of we plannen van particulieren en bedrijven procedureel kunnen versnellen en onze eigen plannen naar voren kunnen halen?**
Op het eerste deel van uw vraag (plannen particulieren en bedrijven versnellen): natuurlijk ja. Het tweede deel van uw vraag begrijpen we niet: bedoelt u daarmee bouwplannen **[8]**?
- 4. Zijn er voor u 'no-go-areas' als het gaat om bezuinigingen?**
De nood om maatregelen te nemen is heel hoog, zo laten ons de cijfers zien. Dus eigenlijk staat alles ter discussie.
- 5. Is voor u het sluiten dan wel privatiseren van één of beide zwembaden het onderzoeken waard?**
Sluiten van de zwembaden is voor de VVD eigenlijk geen optie. Als we als gemeente gaan snijden in voorzieningen voor onze burgers, dan zijn we ver van huis. Onderzoek naar privatisering van het zwembad vinden we een reële optie. Maar kijk dan ook naar bijvoorbeeld de haven, sportparken of het theater.
Een onderzoek naar de verduurzaming van de zwembaden juichen we zeker toe. Ook het werken met vrijwilligers: zwembaden in de omgeving zien dat dit leidt tot lagere kosten en meer betrokkenheid vanuit de samenleving.
- 6. Is voor u een verdere verhoging van de gemeentelijke belastingen, waaronder de OZB, bespreekbaar?**
We hebben de afgelopen 2 jaar de OZB verhoogd. Voor ons was dit al onacceptabel. Een nieuwe verhoging dus ook. De enige uitzondering hierop is afschaffing van de hondenbelasting verdisconteerd via de OZB.
- 7. Heeft u specifieke suggesties voor bezuinigingen?**
Onze begroting is in totaal € 68.000.000. DE VVD Dalfsen stelt voor 10% te bezuinigen op de begroting. Alle budgetten worden daarmee gelijk gekort en daarmee is er ruimte om te investeren in onze samenleving. Wel moeten we dan nog steeds maatregelen nemen in het Sociaal Domein: alleen zo kunnen we het betaalbaar houden.

Natuurlijk zien we ook een aantal andere specifieke maatregelen:

- Terugbrengen van de advieskosten
- Terugbrengen van de externe inhuur
- Terugbrengen van het aantal wethouders
- Kritisch kijken naar taken die wij als gemeente uitvoeren, maar die eigenlijk voor rekening komen van het Rijk.

Afsluiting

Onze input is erop gericht te helpen de trein weer in beweging te krijgen. We wensen het College en de ambtelijke organisatie succes met de opgaven en zijn benieuwd naar de resultaten tijdens de begrotingsbehandeling in november.

Goede reis! De trein vertrekt vanaf spoor 1.

VVD Dalfsen

Gerrit Jan Veldhuis
Harry Kok
Ronald Frijling
Hans Borgeld

Gebruik de reserves waarvoor ze bedoeld zijn!

Dat roept deze perspectiefnota bij D66 Dalfsen als gedachte op! Vorig jaar keken we tegen de zon in naar donkere wolken aan de horizon. En was onze oproep: Repareer uw dakgoot als de zon schijnt.

We danken de organisatie weer voor deze perspectiefnota. Zeker in deze tijden waarin veel nog in mist gehuld is moeten we extra moeite doen om de weg voor ons in beeld te houden. Donkere wolken zijn inmiddels voor de zon getrokken en de weersverwachting is niet best. Daarom richten we onze blik op Dalfser doelen en ambities en datgene waarop wij invloed hebben.

Net als vorig jaar dreigt er ook dit jaar een fors tekort op de begroting voor volgend jaar en verder. Financiële kengetallen geven gelukkig aan dat we bij de top van Nederland horen. Solvabiliteit, schuldquote en belastingcapaciteit zijn allemaal zaken om blij mee te zijn. In voorgaande jaren heb ik dat extra benadrukt en in deze Perspectiefnota zie ik dat gelukkig ook terug in de tekst. Dat is goed. Voor de gewenste beleidseffecten moeten we politieke keuzes maken in het kader van een structureel sluitende begroting. Met zo min mogelijk schade voor Dalfsen en zoveel mogelijk voordeel voor de Dalfser samenleving. De discussie gaat over het ambitieniveau en welke lasten daarbij passend zijn voor onze inwoners.

Voor de inwoners van Dalfsen is het belangrijk dat hun gemeentebestuur duidelijk is over de mogelijkheden en onmogelijkheden. Over kansen en risico's. Het huishoudboekje van de komende jaren laat stevige tekorten zien. Dalfsen kan wel beschikken over zeer stevige reserves. Waar nodig en mogelijk moeten we die inzetten. Zeker nu. Het gaat ook bij die reserves om geld van en voor de samenleving.

Sociaal domein

Er zijn vrijwel overal in het land tekorten in het Sociaal Domein. m.n. Bij de jeugdzorg, Ook in Dalfsen. De donkere wolken hangen nu boven ons.

De rapportages gaan vooral over de financiële tekorten en de oorzaak ervan. D66 probeert meer gevoel te krijgen bij de kwaliteit van de geboden zorg. Bereiken we onze transformatiedoelen? Ervaren onze cliënten ook daadwerkelijk maatwerkoplossingen, of zijn dat enkel doelen op papier? Zijn we als organisatie voldoende en flexibel gericht op het oplossen van problemen? Zijn de doelen van de sociale wijkteams nog helder? Gaan we richting de gewenste integrale dienstverlening? We zijn bang dat met alle beheersmaatregelen binnen het sociaal domein de Sociale Kernteams meer en meer bezig zijn met regelen van de toegang tot zorg en het verantwoorden van de keuzes die zij hierin maken. Terwijl het van essentieel belang is en blijft dat de SKT medewerkers tijd en ruimte hebben voor preventie, vroegsignalering en het bieden van maatwerk. Dit is volgens D66 essentieel voor het slagen van de transformatie van het sociaal domein. Sterker nog, het was één van de beloftes van de decentralisaties in 2015.[\[zie link\]](https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/sociale-wijkteams-dwalen-af.13526252.lynkx)¹

---

¹ <https://www.binnenlandsbestuur.nl/sociaal/nieuws/sociale-wijkteams-dwalen-af.13526252.lynkx>

Als wij dat veronachtzamen door teveel in de ‘beheerssfeer’ te blijven praten en denken dan schieten wij echt het doel voorbij! Kan de wethouder ons garanderen dat de Skt’s voldoende capaciteit, tijd en focus houden om die drie absoluut essentiële taken te blijven uitvoeren? <1> Hoe krijgen we (anders) grip op het Sociaal domein en de uitdijende zorgkosten? <2> Met een motie een verordening Sociaal Domein willen wij (net als vorig jaar) onnodige regels zoveel mogelijk beperken. Dat moet de gewenste integrale dienstverlening bevorderen. Hoe kijkt de wethouder daar nu naar? <M1>

Wonen

Geef voorrang aan het ontwikkelen van de Oostzijde van het Centrumplan. Prioriteer de Oostelijke entree en het bouwen van appartementen. Dat bevordert de doorstroming op de woningmarkt. Veel mensen wonen ook in een niet bij hun levenssituatie passende woning. B.v. oudere echtparen in woningen die te groot voor hen worden. Door het mogelijk te maken om ook in de bebouwde kom woningen te splitsen snijdt het mes aan twee kanten. Dan kunnen mensen kleiner gaan wonen in hun eigen woonomgeving. Als 10 % van de inwoners daar van gebruik maakt schep je passende woongelegenheid voor 20%.

De huizenprijzen stijgen harder dan de kavelprijzen. Overweeg het duurder maken van de grond in de kern Dalfsen zodat er aansluiting blijft bij de prijsontwikkeling bestaande woningen. Qua opbrengsten grondbedrijf en de stabilisatie daarvan blijft D66 van mening dat de benutting van gronden rond de kleinere kernen goed is zowel voor de kleinere kernen als voor de aantrekkelijkheid van de kern Dalfsen. Groei is geen doel op zich. De melkkoe van het grondbedrijf moet onze creativiteit qua bedenken van alternatief beleid juist prikkelen.

Economie

- Projecten. Als het voordeel oplevert naar voren halen eventueel. Maak werk met werk.
- Investeringsen. Effectieve investeringen naar voren halen eventueel ter stimulering van lokale bedrijven.
- Markten. Beoordeel op basis van onderzoek of de toegevoegde waarde voor de lokale middenstand positief is. Of doorbelasting van energiegebruik kostendekkend kan.
- Energie transitie naar een energieneutrale gemeente.
Dalfsen zal nog grote stappen moeten zetten. Alleen en ook in samenwerking met de regio en het Rijk. Steeds opnieuw blijkt dat de inwoners verwachten dat zij er tijdig en actief bij betrokken worden. Zowel door de initiatiefnemer als door de gemeente. Het proces van dergelijke projecten moet zodanig worden doorlopen dat zoveel mogelijk mensen er letterlijk en figuurlijk energie van krijgen.

Inkomsten en uitgaven

Met de donkere wolken boven ons hoofd is het zaak om de tering naar de nering te zetten. Misschien tijdelijk, misschien structureel. Qua projecten en ambities zijn er zaken die belangrijk en dringend zijn. Maar er zijn ook zaken die wel belangrijk maar niet dringend zijn. Soms kunnen de ambities vervuld worden met een versoberde of andere aanpak. <3>

Als natuurgras op sportvelden de goedkoopste variant is kunnen we dan door extra natuurgrasvelden voorzien in de behoefte zonder miljoenen aan vervanging van kunstgrasvelden uit te geven? <4>

Qua investeringen en onderhoud in wegen past wellicht even wat terughoudendheid. Zolang de verkeersveiligheid maar niet in het geding komt. <5>

Als je de buffers waarvoor je altijd braaf gespaard hebt nu niet inzet? Wanneer doe je het dan wel?

Hiermee sluit ik graag af.
D66 Dalfsen

Vragen (en D66 antwoorden) in de PPN 2021-2024 nota

Vraag 1) Bent u bereid om het weerstandsvermogen zo nodig stapsgewijze terug te brengen naar een ratio van 2,0?

Antwoord: Als de weerstandsratio die vorig jaar 4,9 was en nu gestegen is naar 5,9 zakt naar 2 (nog steeds uitstekend) dan is dat voor D66 acceptabel. Mits het geld besteed wordt aan het bereiken van gewenste maatschappelijke effecten. Voorkom een geld zoekt project cultuur. Teveel reserve is slapend geld en een onnodig groot beslag op gemeenschapsgeld.

Vraag 2) Vindt u dat het stimuleren van de economie door nu (extra) te investeren ten koste mag gaan van onze financiële reserves? En ziet u hierin een verantwoordelijkheid voor de gemeente? Bent u van mening dat het college moet onderzoeken of we plannen van particulieren en bedrijven procedureel kunnen versnellen en onze eigen plannen naar voren kunnen halen?

Antwoord: Zaken een jaar eerder oppakken lijkt D66 prima. Vooral nu: Investeren in mensen: omscholing is van groot belang! Centrale en provinciale overheid betrekken. Ga in het onderwijs banen scheppen. Of denk aan de zorg of de recreatiesector. Kosten declareren bij het Rijk.

Vraag 3) Mogen grote projecten worden stilgelegd en uitgesteld tot er financieel gezien betere tijden aanbreken? Is het voor u bespreekbaar om de stelpost 'Ingrepen Rijk en ambities Raad' te laten vervallen?

Antwoord: Grote projecten niet stil leggen als het van belang is voor Dalfsen. Bij centrumplan Dalfsen is de volgorde belangrijk. Werk met werk maken. De dorpsentree Oostzijde eerst aanpakken. Appartementen belangrijk voor doorstroming op woningmarkt. Beperkte investering gemeente nodig. Kerkplein niet eerst....dat kost vooral geld. De genoemde stelpost kan wat ons betreft ingezet worden.

Vraag 4) Zijn er voor u 'no-go-areas' als het gaat om bezuinigingen?

Antwoord: Consultatiebureaus, bibliotheken, kulturhuizen.

Vraag 5) Hoe staat u tegenover bezuinigingen binnen het sociaal domein?

Antwoord: huidige ontwikkeling is niet houdbaar. Apparaatskosten worden te hoog. Het dijt steeds verder uit. De WMO drempel is verlaagd. Gevolg: ook meer vermogenden hebben nu toegang. Kwaliteit en kennis personeel is aandachtspunt. Oplossend vermogen t.b.v. Flexibiliteit in aanbod. Samenwerking private partijen en aanbieders gaat moeizaam. Oproep aan de wethouder om dit in het samenwerkingsverband op te pakken. Taakstellingen nodig o.b.v. dashboard info.

Vraag 6) Is voor u het sluiten dan wel privatiseren van één of beide zwembaden het onderzoeken waard?

Antwoord: Dat lijkt ons geen goed idee. Nu juist slim investeren. Dan in de toekomst minder kosten. Welzijn is belangrijk voor alle inwoners.

Vraag 7) Moet de hondenbelasting afgeschaft worden? En zo ja, waar voorziet u de benodigde dekking?

Antwoord: Wat zijn de inningskosten? Versimpeling van de belastingen heeft wel voordelen. Minder bureaucratie. In OZB zit dekkingsoptie. Kattenbezitters gaan dan ook betalen.

Vraag 8) Verhoging inkomsten: Is voor u een verdere verhoging van de gemeentelijke belastingen waaronder OZB bespreekbaar?

Antwoord: Optimaal inzetten van de reserves om OZB verhoging als structurele lastenverhoging zo lang mogelijk uit te stellen.

Vraag 9) overige suggesties:

Antwoorden:

- Projecten naar voren halen waardoor inkomsten eerder komen.
- Ambtenarenapparaat (blijven) analyseren. Herziening actueel? Het lijkt wel goed georganiseerd qua dienstverlening en uitvoering.
- Team capabel? Is het efficiënt georganiseerd?
- Kritisch kijken naar markten. Elke dag wel ergens ambulante handel. Zo'n plek kost de gemeente (waarschijnlijk) geld. Hoeveel schiet de gemeente erbij in? Schade voor lokale middenstand? Aanbod kan ook vraag genereren is een argument wat voor markten kan pleiten.
- Camperplekken bij het station. Er zijn elementen toegevoegd aan deze camperplekken die het extra aantrekkelijk maken en het is nog steeds gratis! Daarmee een concurrent van campings etc. M.b.v. digitale afrekening kan stageld worden berekend. Gemeenten die betaald parkeren afgeschaft hebben zullen waarschijnlijk wel een terminal over hebben. Ook stroomafname kan digitaal afgerekend worden.
- Huizenprijzen stijgen sneller dan de grondprijzen. Tip: verhoging grondprijzen Dalfsen.